

עטרת שלום

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת וארא

בס"ד, עש"ק פרשת וארא
כ"ט טבת תשע"ג – שנה ד' גליון קנ"א

זמני הדלקת הנרות ומוצ"ש

הרה"ג מוצ"ש ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
6:13	5:35	4:19	6:09	5:36
6:07	5:35	4:19	5:55	5:23
4:02				

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הוֹי"ה.

וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בְּאֵל שַׁדַּי וְשְׁמֵי הוֹי"ה לֹא נִזְדַּעְתִּי לָהֶם (ו א-ב).

ישעיהו וז"ל: ודע, כי שם ההוי"ה מתחלף באותיות הקודמות אליהם, והם טדה"ד, גם מתחלף באותיות של אחריהם, והם כוז"ו, והם שני שמות קדושים, ושניהם בנימטריא אנ"י, לרמוז כי אני ראשון ואני אחרון, היה ויהיה. ושם ההוי"ה באמצע, שהוא הוה, והכל אחד יחיד ומיוחד עכ"ל.

ולדרכינו יש לומר שזה ידוע (עץ-חיים שער טו פ"ו. שער הכוונות פסח ד"ב) שחילוף האותיות הקודמות הוא בחינת רחמים, וחילוף ההאותיות המאוחרות מרמוז על מדת הדין, היינו כנ"ל שהקב"ה בא לרמוז למשה שאני ראשון בחינת שם טדה"ד רחמים, ואני אחרון בחינת שם כוז"ו דין, 'מבלעדי אין אלהים'. ולזה עשר פעמים טדה"ד כוז"ו עם הכולל בני' תור"ה, להורות שע"י התורה מהפכין הנהגת העולם למדת הרחמים.

וזהו ג"כ כוונת התורה באמרו 'וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי' דייקא בשם שדי' שהוא בחי' צמצום שאמר לעולמו די (הגיגה יב). בחינת דין, כי האבות היו ראשית והתחלת של עם ישראל, אבל אח"כ כן נתגלה למשה רבינו בשם הוי"ה שהוא רחמים. והאיך מהפכין מדת הדין לרחמים ע"י זוגם הקמתי את בריתי אתם' כי ברית מרמוז לתורה כמאמרם ז"ל (שבת לג), שע"י לימוד התורה מהפכין מדת הדין למדת הרחמים.

הקב"ה יעזור שמדת הרחמים עלינו התגלגל, ואז יהיה 'וברחמים גדלים אקבצך' (ישעיה נד ז) בביאת גואל צדק כב"א.

(רעוא דרעיון תשס"ד לפ"ק)

את התורה, ולכן שקט הארץ במדת הרחמים ע"י קבלת התורה.

ולפי כל זה אפשר לפרש, שמושה רבינו מען להקב"ה, 'למה הרעתה לעם הזה' היינו בכללות למה צריך להיות מדת הדין, וע"ז ענה לו הקב"ה שצריך אתה לדעת שכך נקבע סדר העולם, שבתחילה צריך להיות הבחינה של מדת הדין ואח"כ מדת הרחמים, כמו שהיתה בתחילת בריאת העולם, ולזה אמרו חז"ל (ב"ר סו ה) צדיקים תחלתן יסורין ובסופו שלווה. אבל מכל מקום השם יתברך מקדים רפואה למכה כמאמרם ז"ל (מגילה יג): שהוא ע"י התורה שקדמה לעולם כנ"ל, וזהו הכוונה שהקדים מדת הרחמים והבן.

וזהו מה שאמר לו הקב"ה וידבר אלהים אל משה שדיבר אתו משפט, היינו שבתחילה צריך להיות מדת הדין שם אלהים, אבל בסוף יהיה זיאמר אליו אני הוי"ה מדת הרחמים, וכל זה הוא רק למתהלכים לפני כמו שפרש"י, היינו ע"י קיום התורה, כי כך הוא סדר הנהגת העולם שמתחילה דין ואח"כ רחמים ע"י התורה.

ובזה מובן התרגום יונתן שפירש שהוא השם שנתגלה בסנה, היינו כי הרי במקום הסנה היה קבלת התורה כמ"ש 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה' (ג יב), לרמוז שע"י קבלת התורה יכולים להפוך ממדת הדין למדת הרחמים. וגם תיבת 'אני' הוא ר"ת א'נ"כי 'הוה אלהיך קבלת התורה.

ולפי כל זה יש לפרש ג"כ כוונת הגה"ק מזידימשוב זלה"ה שזארא' ר"ת א'ני ראשון ואני אחרון, עפ"י מה שמבאר מרן האר"ז עה"פ הזה (בלקו"ת ובשער הפסוקים

פרש"י דבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר 'למה הרעותה לעם הזה'. והנה רואים שבסוף הפסוק כן כתוב שם 'הוי"ה' שהוא מרמוז לרחמים, ופרש"י לשלם שכר טוב למתהלכים לפני. ובתרגום יונתן פירש, ואמר ליה הוי"ה הוא דאתגלית ערך בגו סניא. צריך להבין למה בדווקא שם הוי"ה שנתגלה בסנה מה הכוונה בזה.

ועוד צריך להבין מה שכתב א"י הגה"ק רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא זלה"ה בספה"ק זוהר חי (ח"ג ב): וכ"ה בספה"ק פרי חיים מא"י הגה"ק רבי חיים יעקב מקאמרגא זלה"ה בשם דו"ז הגה"ק רשכבה"ג רבי צבי הירש מזידימשוב זלה"ה שזארא' הוא ר"ת א'ני ראשון ואני א'חרון (ישעיה מד ו).

והביאור בכל זה יש לומר, דהנה ידוע מה שאמרו חז"ל (מובא ברש"י בתחלת בראשית), שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במדת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מדת הרחמים ושתפה למה"ד. ולכאורה יש לומר שהקדים מדת הרחמים הוא ע"י כוח התורה, כי הרי אמרו חז"ל (פסחים נד. ויק"ר יט א) שני אלפים שנה קדמה תורה לבריאת עולם. וכמו שאמרו חז"ל במסכת בשבת (פח). אמר חזקיה, מאי דכתיב 'משמים השמעתה דין ארץ יראה ושקטה' וכו' (תהלים עו ט), אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה, ולמה יראה וכו', יום הששי ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתהו ובהו עי"ש. רואים שע"י קבלת התורה שקטה הארץ, וזהו מדת הרחמים שהקדים ושתפה למה"ד, שהוא בתנאי שיקבלו בני ישראל

עטרת פז

אמרות טהרות מרבתינו זי"ע

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הוֹי"ה (א).

ר"ל ידוע הוא שדבור הוא לשון קשה, ושם 'אלהים' הוא ג"כ גבורות קדושות, א"כ למה דיבר הקב"ה כאן למשה בדברים קשים. אלא דבור הזה אינו למשה לעצמו, אלא שהוא ידבר דברים קשים לפרעה, ושם 'אלהים' מורה על הענין של הדבור הוא ג"כ גבורות ודברים קשים כדלקמן. לזה אמר וַיֹּאמֶר אֵלָיו למשה היה אמירה רכה, 'אני הוֹי"ה' שם הוֹי"ה מלא רחמים, להורות שלישראל היו דברים הללו רחמים וחסדים, ולפרעה ולעמו היו דברים וענינים קשים. וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה שהציוף של האותיות והדבורים מענין זה היה יוצא בגבורות קשים, אלא כשבאו הדבורים האלה למשה, היה משה מהפך אותם לצרופים של רחמים וחסדים.

(בן ביתי דף י"ג מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא)

הוא אָהֵרֹן וּמֹשֶׁה אֲשֶׁר אָמַר הוֹי"ה לָהֶם הוֹצִיאֵנוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל עֲבֹאתָם. הֵם הַמְדַבְּרִים אֶל פְּרַעֲהַ מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם הוּא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן (ו כ-כז)

פירש"י ז"ל. יש מקומות שמקדים אהרן למשה, ויש מקומות שמקדים משה לאהרן, לומר ששקולים כאחד ע"כ. ולכאורה מה משמענו רש"י ז"ל הא בעצמינו ידענו מהשני מקראות שלמעלה מקדים אהרן ואח"כ מקדים משה שקולים כאחד. אך נראה לומר לרש"י ז"ל הוקשה מפני מה בפסוק הראשון אשר נאמר 'אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל' נאמר קודם אהרן, ובפסוק השני 'הם המדברים אל פרעה מלך מצרים' נאמר קודם משה ואח"כ אהרן, למה לא נאמר בהפוך. רק זה מרמז רש"י ז"ל באומרו לומר ששניהם שקולים, כי לכאורה מצאנו דבועיקר מה שדיבר הקב"ה להוציא את בני ישראל ממצרים מצאנו שהקב"ה דבר רק עם משה ולא עם אהרן, ואח"כ בענין דבר אל פרעה מצאנו דאהרן דבר עם פרעה כי משה היה כבוד פה, א"כ הול"ל לומר מקודם משה ואח"כ אהרן, כי באמירת הקב"ה היה העיקר משה, ובפסוק השני כדיבור אל פרעה הול"ל להקדים אהרן למשה. וכיון שמצאנו להיפוך בפסוקים, ע"כ לומר ששניהם שקולים כאחד, הן באמירת הקב"ה והן בדיבור לפרעה שניהם שקולים כאחד, ולכן שפיר אמר אח"כ 'ויהי ביום דבר ה' אל משה בארץ מצרים' (שמות ו כח), אפילו כל אמירת הקב"ה היתה דוקא אל משה ולא אל אהרן, אעפ"כ שניהם שקולים כאחד, וזה מרמז רש"י ז"ל זי"ע.

(פרי חיים דף ק"ג מרבתינו חיים יעקב מקאמרנא)

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבתינו זי"ע

וַיֹּאמֶר אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב בָּאֵל שְׂדֵי וְשָׂמִי הוֹי"ה לֹא נוֹדַעְתִּי לָהֶם (ב).

פרש"י הקדוש 'זארא' אל האבות. הנה כל המפרשים הקדושים כבר התקשו (רמב"ן ועוד) מה בא רש"י הקדוש ללמדנו שמפרש אל האבות.

ואפשר לומר עפ"י מה ששמעתי על אא"ז כ"ק מרן הגה"ק ציס"ע מרן רבי אליעזר צבי מקאמרנא בעל הדמשק אליעזר ועוד ספרים קדושים, שפעם אחת נתן לו אביו מרן הגה"ק א"א ציס"ע רבי יצחק אייזיק מקאמרנא וצוק"ל, רשות לשהות אצל כ"ק ש"ב הגה"ק ציס"ע מרן רבי יצחק אייזיק מוידוישוב זי"ע, וזה היה בשבת פרשת במדבר שקודם חג השבועות, והנה כליל שבת קודש היה הרה"ק מוידוישוב בהתלהבות גדולה מאד בשעת אמירת תורה, ובמצע התורה אמר שאנחנו לא מפחדים משום דבר, כי אנחנו בדרונו גדול כמו התנא אלוך רבי שמעון בן יוחאי בדורו, וכן היה ג"כ בסעודת של צהרים בשבת קודש, ובסעודה שלישית דיבר עוד יותר מגדלות עצמו. ואחר כך ביום ראשון אחר שבת קודש שהיה כבר פרשת נשא, בא אא"ז הרה"ק מקאמרנא להרה"ק מוידוישוב לקבל ממנו ברכת פרידה, לנסוע בחזרה על שבועות לאביו אא"ז כ"ק מרן הגה"ק ציס"ע רשכבה"ג בעל היכל הברכה מקאמרנא זי"ע, בתוך הדברים ביקש ממנו הרה"ק מוידוישוב מאא"ז מרן רבינו בעל הדמשק אליעזר מקאמרנא, שאל יספר לאביו מה שהוא אמר על עצמו שהוא גדול כעת כמו רבינו הקדוש התנא אלוך רבי שמעון בן יוחאי זי"ע בדורו.

אמר לו אא"ז הרה"ק מקאמרנא, הרי מה שאמרת על עצמך מרומז בפרשה הבאה, שכתוב 'נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבתם למשפחתם' (במדבר ד כב), רצה לומר 'בני גרשון' מרמז לבני ישראל הנמצאים בגלות המר שנתגרשו מבית אביהם, או צריך 'נשא את ראש' היינו 'ראש' קאי על הצדיק הגדול, שרוצה לרומם את בני ישראל מהגלות, ולהשפיע להם טובות, וזה אי אפשר לו להצדיק רק אם יש לו קצת התנשאות, וזהו 'נשא את ראש' שהראש צריך להיות לו לפעמים 'נשא', שיותר לו לומר שהוא גדול כמו האבות הקדושים, וזהו 'גם הם' אין גם אלא לרבות (אסתר רבה ג ט), מה בא לרבות 'לבית אבתם' מותר לו לנשא את עצמו שהוא כמו האבות, וזה הכול משום 'למשפחתם' אם צריך הצדיק לעשות טובה לבני ישראל עם הקדוש בכל מקום שהם. ותיכף ומיד כאשר שמע הרה"ק מוידוישוב את פירושו, קם מכסאו ונשק לאא"ז הרה"ק מקאמרנא על מצחו, ואמר לו שכן הוא האמת, וממש החייתה את נפשי, והתיר לו לספר הכול לאביו כל מה שאמר על עצמו. עד כאן שמעתי המעשה.

ועפ"י שאפשר לפרש הכוונה של רש"י הקדוש 'זארא' אל האבות. היינו אל משה רבינו המחשיב את עצמו כהאבות כמו 'אל אברהם אל יצחק ואל יעקב' שהם היו האבות הקדושים, וכן כל צדיק וצדיק אם צריך לדמות את עצמו לאבות הקדושים כדי לעשות טובה לעם בני ישראל, כמו משה רבינו ע"ה, מותר לו להראות ולדמות את עצמו כמו אל האבות, כי אפילו שהוא לא כאברהם או יצחק או יעקב בעצמו, אפשר לו לדמות להם במידותיהם הטובות, ולמשוך השפעתם להם, כדי לעשות טובות למען כלל ישראל.

(מעשה שלום' מרבתינו שלום מקאמרנא)

עטרת רז

רזי תורה מרבתינו זי"ע

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי הוֹי"ה (א).

יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם' ר"ל 'זארא' הוא בחינת אור, ושלישה פעם אור של 'אברהם יצחק ויעקב' עולה כת"ר כנודע מע"ח (שער לידת המחין פ"ב) ומלקושי תורה (בראשית) ע"ש. כלומר אור זה של האבות הוא על ידי יחודים קדושים שלהם, שהיו מתייחדים על ידי עבודתם הרחוקה הקדושה. וזהו 'זארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי' שהוא בינה אמא עלאה, בשם זה לבד, היינו הראיה של יחודים קדושים שלהם, לא היה אלא 'באל שדי' שהוא בינה, היינו יחוד של אור, יחודא עלאה יאהויה"ה. אבל 'שמי' בחינת מלכות שמים 'הוֹי"ה לֹא נוֹדַעְתִּי' והוא בסוד 'ידע האדם את חוה אשתו' (בראשית ד א) כלומר, זה היחוד הוֹי"ה אדנ"י ב"ה וב"ש לא היה להם, והמעם כנ"ל הבין.

(בן ביתי דף י"ג מרבתינו אליעזר צבי מקאמרנא)

קדושים, וכן היו יודעים כל אבר ואבר מרמ"ח אבריהם איזה אבר שייד למצוה זו, והן לשמור עצמם מלא תעשה ג"כ היו יודעים על ידי שם"ה גידים רוחנים שלהם, והוא על ידי קדושה וטהרה שהיה להם, לזה כל עשייתם היו הכל ברוחני לבד, לזה לא היו גורמים למעלה אלא יחודא עלאה, יחוד של יאהויה"ה דאור, אבל יחודא תתאה יאהרונה"ל לא היו יודעים. ועוד כי לא נצטוו עדיין לעשות המצות בגשמיות בעולם הזה. וכן תפלה זו ממש שאנחנו מתפללין. לזה לא היו גורמים על ידי עבודתם הרוחני אלא יחודא עילאה.

לזה אמר הקב"ה כאן דבר חדש ויחוד חדש, מה שלא היה עד עת הזאת, וזהו 'אני' שהוא מלכות שמים, 'אני הוֹי"ה' יחוד יאהרונה"ל בחינת ו"ה יחודא תתאה. וכן כל סדר הפרשה זו מיירי מחידוש יחוד זה שנתחדש עתה. לזה התחיל ואמר 'זארא אל אברהם אל יצחק ואל

בא להשמיענו במה שאמר כאן 'אני הוֹי"ה', להורות שעד העת הזאת לא היה יחוד תו"מ בחינת 'אני הוֹי"ה' שהוא יחודא תתאה כי 'אני' שהוא מלכות שמים, אלא יחודא עלאה לבד, היינו יחוד יאהויה"ה.

והמעם כי ידוע הוא שכל היחודים קדושים הוא על ידי עבודת ישראל, שהם בעולם העשייה הזה דייקא. ועל ידי עבודתם במלית ותפילין, ציצית ומוזוה, סוכה לולב ואתרוג וכיוצא בהם, מזה נעשה למעלה יחודים קדושים, וכימי האבות הקדושים שלא ניתן להם התורה הקדושה, אעפ"י שהיו לומדים התורה הקדושה, כנודע, ומקיימים כל תרי"ג מצות, כנודע וכן כתוב ג"כ 'עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמתי מצותי חקותי ותורתי' (בראשית כ ה. ועי"ש בפרש"י). עבודה זו לא היה אלא ברוחניות, והיו לומדים תורה זו על פה, כפי שקבלו איש מפי איש עד אדם הראשון, ושמות קדושים ויחודים

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דיני ברכת התורה. סימן מז

ה. מחויב לענות 'אמן' אחר ברכת לעסוק בדברי תורה^א, ואם יש לו דבר נחוץ מותר להפסיק^ב, כי אין כאן ספק אלא שלש ברכות הם בלתי ספק:

~~~~ מסגרת השלחן ~~~~

הרי דס"ל דהוי ב' ברכות [דהיינו בלא ברכת אשר בחר], וכן ס"ל להרמ"א סימן מז (ס"ו) לעיקר, אלא דכתב דיותר טוב לומר בוא"ו והיינו דזה נכון לכל השיטות, ונקט רק בדרך יותר טוב אבל לא דצ"ל כן. ובמג"א שם (סק"ה) כתב דהאר"י נהג לענות אמן, וכן כתב הט"ז (סק"ד), משמע דס"ל כן לדינא, עכ"ל. וכ"כ האחרונים הדעת תורה (סעיף ו), וערוך השולחן (סעיף ג), קצוה"ש (סימן ה סעיף ח). וע"ע בבאה"ט (סק"ו) ומשנ"ב (סק"ב).

ב. כדמובא לעיל בזר זהב (סק"א) ממרן האר"י ז"ל. וכ"כ האחרונים הדעת תורה (סעיף ו), קצוה"ש (סימן ה סעיף ח), בית ברוך על חי"א (כלל ט סק"ד). ומש"כ רבינו 'כי אין כאן ספק', כוונתו לדברי הלחם חמודות (דברי חמודות ברכות פ"א אות פג) שכתב - לענות אמן אחר לעסוק בדברי תורה ספיקא הוי.

א. כ"כ מרן האר"י ז"ל בפע"ח (שער הברכות פ"ד) - ובברכת התורה של שחר, היה עונה אמן בין ברכה ראשונה להערב נא, והוא כמ"ש הפוסקים, כי הם ב' ברכות. וכ"ה שם (שער הברכות פ"ז) - ברכת התורה, הם ג' ברכות, ועל כן צריך לענות אמן בין ברכה ראשונה לשניה שלו, שהוא והערב נא וכו'. ובשעה"כ (נוסח התפלה) - גם ראיתי אותו עונה אמן באמצע שתי ברכות של אשר קדשנו על דברי תורה ובין ברכת והערב נא ה' אלהינו, כנראה שהם שתי ברכות, וכו'. מובא בט"ז (סק"ד) ומג"א (סק"ה).

בגליון הרעק"א לסדור דרך החיים (נדפס בסדור אוצר התפלות) בדיני ברכת התורה כתב וז"ל: לענ"ד העיקר לענות אמן, דהרי הרמב"ם (פ"ז מתפלה ה"י) והרשב"א (ברכות יא: ד"ה ורבי יוחנן, בשם בעל המאור שם ה: ד"ה מאי) ואבודרהם (עמוד מד) כתבו הערב בלא וא"ו

עטרת תפארת

עובדות וסיפורים מרבנותינו זי"ע

הַנְּנִי מִמְּטִיר כְּעֵת מְהֵרָה בְּרֵד בְּרֵד מְאֹד (ט יח)

זוכרני, ענה רבינו שדבר כזה קרה בימי דודי מורי ורבי הרה"ק רבי צבי מזידיששוב זי"ע, ואז התפלל בזה הלשון: 'צינה וסוחרה אמת'ו' (תהלים צא ד). וביאר את דבריו לאמר: רבונו של עולם, תן 'צינה' ובני ישראל יוכלו להמשיך במסחרם, ויתקיים הפסוק: 'חתן אמת' ליעקב חסד לאברהם' (מיכה ו: כ). נתפלל איפוא אף אנו כך.

והתחיל הרבי לחזור על הפסוק 'צינה וסוחרה אמת'ו' פעמים אחדות ואני חש שאני רועד מצינה.

מה אאריך עם שוכי הביתה, קרוב לחצות הלילה, כבר דרכתי על רגבים קפואים, ואחר כך בא השלג והמסחר התחדש ביתר עז.

(בית קומרנא דף 68)

לקורה, כדי שלא ליפול לתוך הבוץ; ואמנם הגשמים פסקו לשעה קלה, אבל איך אלך, ובלילה קשה לראות בדיוק על מקום הקורות. גענועי הלכו הלך וחזק ואמרת בלבי: יעבור עלי מה! מוכרח אני ליהנות מזיו פני הרבי כליל שבת. אמנם, נסי נסים נעשו לי שלא טבעתי בבוץ עד בואי אליו. כבואי - ואורו פניו של רבינו, והנאה מרובה היתה לו.

במאור פנים שאלני: אריש, למה לא רואים איש זה כמה זמן? רבי, ענית לרחמים גדולים אנו זקוקים, שתהיה קרה; הבוץ יוקפא, והשלג ירד ויכסה את הרגבים, ושוב יחודש המשא ומתן, כי הגשמים והבוץ קיפחו פרנסתנו.

שמעתי מפי הרה"ח הישיש ר' אהרן (אריש) טייכר ז"ל.

גשומה הייתה שנה זו, וכשהתחילו הגשמים יורדים אחרי סוכות, לא פסקו עד סוף חשוון. ולכן השתבשו הדרכים, ולעיר וממנה - אין יוצא ואין בא. הגויים לא יכלו להביא העירה את תוצרתם למכירה, ואף יהודי מן העיר ומחוצה לה, לא היה יכול לבוא אל הרבי.

ליל שבת, ואני מתגעגע ללכת לשולחנו של הרבי הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע, אבל איך אלך, כשהבוץ עמוק עד למעלה מן הברכיים? מדרכות, כפי שידוע, טרם היו בעירה, אלא קורות היו מונחות על יד הבתים ובוים היו קופצים מקורה

המשך עטרת זקנים

כל לחזק אינו חוצץ. ועיין עוד כתם אופיר על מגילת אסתר (ח טז), ומענין הפוטריניק שנותנין תחתיו לחיזוק הוא כשר לכתחילה בלי פיקפוק וכו', וכן ראיתי לבתים של הגאון הקדוש מוה"ר זלמן בעל התניא, שהקדוש הזה היה מדקדק מאוד בכל מצוה, שיהיה בלי פיקפוק כלל, והם עם פיטריניק לחזק וכו'. ועי"ז השיב לו הגאון רבי יצחק אהרן שעמד לצידו של רבינו הקדוש דליכא בו שום צד איסור דמין במינו אינו חוצץ אפילו בכלו, וז"ל הדבר ברור כשמש דהדין עם מעכתי"ה וכו', במידי דתלוי בחציצה ואמרו במין במינו אינו חוצץ, פשיטא דגם בכלו אינו חוצץ, ועי"ז בשי"ס יומא (דף נח) גבי הניח מזרק מלא לתוך מזרק ריקן, דמין במינו אינו חוצץ, אף דהתם הוי החציצה בכלו, דהא כל המזרק מונח במזרק האחר, וזה פשוט מאוד.

השמטות שלו, אכן מה שתמה עלי שרציני למנוע מסוכה שבאמצעיתה מונח דף אחד רחב הרבה, אפילו מהופך על צדו אמת כי שגגה היה לפני וכו', דטעמא משום גזירת תקרה ובנסר אחד על צדו ליכא למיחש ע"כ. וגם דודו רבינו שר בית הזוהר הגאון הקדוש רבי צבי הירש מזידיששוב זיע"א בעל הצבי לצדיק בא אליו בחלום, ואמר לו שבמתיבתא דרקייעיא פסקו כמותו, שהסוכה כשירה כפי שביאר דבריו באיגרת השאלה להגאון רבי יצחק אהרן.

השאלה השניה. היא בענין הבתים בתפילין שעשו שם חתיכת קלף לחזיק ונקרא בשם פוטער - פוטריניק, והיו מההרין על זה מטעם דחוצץ בין הקלף לבתים, ורבינו הקדוש היה מראשי המתירים, ועיין היכל הברכה (דברים יא יח), ומה שהמציא אחד לעשות תפילין מחותכות מן הצד והם בלא פוטער הם פסולין מן התורה, והפוטער אינו מקלקל,

ומצדד בעוד כמה צדדי היתר להתיר עיי"ש, ומסיק אמנם באמת כבר כתבתי, דגם הפנים מאירות לא החליט דינו בבירור, ובמ"א ובמחצית השקל מבואר להדיא להפיק, לכן נלפענ"ד דאף עם השלאקון נפתחין לאמצע הסוכה, כשר לישב בה בלי שום חשש כלל, ובפרט שפשטות לשון הגמרא ורשי"י ז"ל אין מורין כדברי הפנים מאירות.

לשנה הבאה בליל התקדש חג הסוכות שלח לו ג"כ הרה"ק רבי אורי מסאמבור זצ"ל, שהיה דר בימים ההם בעיר קאמרנא, לאמור לרבינו כני"ל שלפי דעת הפנים מאירות הסוכה שלו אינו כשרה, הבוקר אור הגיע רבינו אל רבי אורי, ואמר לו שהלילה הגיע אליו הגאון בעל הפנים מאירות, ואמר לו שכבר בחיי חיותו חזר בו מהפסק הזה, והראיה שבחורף הבא יודפס קונטרס אחרון שלי, ושם תראה שחוזר אני מהפסק הזה, וז"ל הגאון בעל פנים מאירות בקונטרס

הגאון האדיר רבי יצחק אהרן בן רבי מרדכי זאב איטינגא זצ"ל אב"ד לבוב בעל שו"ת מהרי"א הלוי ז' שבט תרנ"א

תולדותיו

ביום י"א סיון חודש קבלת התורה שנת תקפ"ז בעיר לבוב, נתמלא אורה בבית הגאון האדיר רבי **מרדכי זאב איטינגא** זצ"ל חד מגאוני העיר בעל **מפרשי הים** על השי"ס, ולאשתו מרת מרים מאניא ע"ה בת הגאון רבי יעקב קלונימוס קלמן ליפס זצ"ל מגזע **התבואת שור** ובעל **מעשה רוקח**, בהיוולד להם בנם יקירם מחמד עינם אשר עתיד להאיר ישראל באור תורתו, ונקרא שמו בישראל יצחק אהרן ע"ש זקינא אביו הגאון רבי יצחק אהרן איטינגא זצ"ל, חתן הגאון רבי **מרדכי זאב אורנשטיין אב"ד לבוב**, אביו הגאון האדיר רבי **יעקב משולם אורנשטיין** זצ"ל בעל **הישועות יעקב אב"ד לבוב**.

רבותיו

עיקר חינוכו ודרך לימודו קיבל מאביו הגאון שהיה רבו המובהק, ודמה לו ממש בדרך לימודו ובכל דרכיו, בשנת תרי"ב כשהוציא לאור אביו את ספרו שו"ת **מאמר מרדכי**, הוסיף גם את חידושי הלכה ותשובות שחידשו יחד הן עם אביו. בהגיעו לגיל המצוות ביום שנעשה בן שלוש עשרה שנה, דרש בהיכל בית הכנסת הגדול דעיר לבוב, דרשת בר מצווה שהכין בעצמו פלפול עמוק, והיא לו נדפסה בספרו שו"ת מהרי"א הלוי, ודודו הגאון האדיר רבי **יעקב משולם אורנשטיין** בעל **הישועות יעקב אב"ד לבוב**, נתפעל מאוד מעומק עיונו ופלפולו ודרכו בהלכה של הנער הצעיר, ונתן לו דורון דרשה לכבוד הבר מצווה, כתב היתר הוראה וסמיכה, שירה יורה ידיו כדת תורה, על דרך אבותיו הקדושים. כן נתחבב הנער וינק מפי דודו הגאון האדיר רבי **יוסף שאול הלוי נאטהאנאהן** זצ"ל אב"ד **לבוב** בעל שו"ת **שואל ומשיב** שהיה ידיד אהר ורע לגיסו אביו הגאון וביחד הוציאו הספר **מפרשי הים**, בעל השואל ומשיב היה דודו ע"י שחתן זקינא הגאון רבי יצחק אהרן זצ"ל. כן היה חביב בצל צדיקי גלילות גאליציע, כשבאו בעיר לבוב היה מתדבק בעפר רגליהם, בצל רבותיו הקדושים **מקאמרנא** היה דבוק ומקושר כל ימי חייו, וכן בצל צדיקי זידיטשוב צאנו שניווא בעלזא ועוד, והיה חביבם מורם ורבים של חסידים ואנשי מעשה שבעיר לבוב בכלל ופלך גאליציע בכלל, שראו בו לרבם ומורה ההלכה בדורם והלכה כמותו.

רבנות

בשנת תרכ"ו נתקבל לאב"ד **פשימשל**, אך לא עזב את עיר מולדתו לבוב, אלא נסע לשם לעיתים קרובות לתקן צרכי העיר, ביום ט' ניסן תרמ"ח נסתלק הגאון רבי **צבי הירש אורנשטיין** זצ"ל אב"ד **לבוב** בעל שו"ת **ברכת רצ"ה**, נכד הגאון בעל הישועות יעקב זצ"ל בן לבנו יחידו רבי מרדכי זאב זצ"ל שנסתלק על פניו, וקהל אנשי לבוב קיבלו עליהם את רבי יצחק אהרן שימלא את מקומו, ובחודש אייר נתעטר בכתר עטרת רבנות העיר במעמד ובהסכמת כל אנשי העיר ובכבוד גדול, ומיום שנתעטר בכתר

ההנהגה נתגלה מלוא הדרת גאונו כשמכל קצווי ארץ הריצו אליו את שאלותיהם המסובכות, ונחשב לפוסק הדור אשר על פיו ישק כל דבר, כארבע מאות תשובות נדפסו בספרו הגדול שו"ת מהרי"א הלוי, ובא יורד לעמקי הלכה למעשה בשאלות שעמדו ועלו בימים ההם על שלחן מלכים מאן מלכי רבנן. לבד מגדלותו בנגלות התורה, למד והעמיק בשבילי דנהר דעה בנסתרות התורה, וידע כתיב הקבלה על בוריה, למד תורה וקיים מצוות בדחילו ורחימו, אש להב שלהבת היה, צדיק חסיד מתחמד עם קונו, ענותן כהלל ומעביר על מידותיו, היה מיטיב עם הבריות ועסק בצדקה וחסד ופזר מעותיו לעניי ונצרכי העיר. ביום ז' **לחודש שבט שנת תרנ"א** בעת ישבו בבית הכנסת בשעה שקרא קריאת שמע בקולו הגדול, יצתה נשמתו באחד, ורוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק, ונטמן במעמד אלפי אנשי העיר בחלקת רבני העיר לבוב.

עם רבינו הקדוש בעל ההיכל הברכה זיע"א

רבינו הגאון הקדוש קודש הקדשים איש האלקים רבי **יצחק אייזיק מקאמרנא** זיע"א בעל **ההיכל הברכה**, הריץ להגאון רבי **יצחק אהרן** שלושה שאלות בהלכה והיא לו נדפסה בשו"ת שלו מהרי"א הלוי (חלק ב' סימן קיד וסימן קטו).

וזה לשון התשובה הראשונה (סימן קיד). **ב"ה יום ב' ה' תמוז תרכ"ז לפ"ק לבוב. אל כבוד האי גברא רבא ויקירא, אספקלריא המאירה, ידיד ה' וידיד הבריות, תל תלפיות, הרב הגאון אור יקרות וקיפאון, תפארת ישראל והדרו, נזרו ופארו, צדיק יסוד עולם, לפניו נגלו כל תעלומות, גלוי ונעלם, החסיד והעניו כקש"ת מוה' יצחק אייזיק נ"י, איוה למושב לו עיר קאמרנא יע"א.**

מכתבו קדשו הגיעני בשבוע העברה, ולרב טרדותי אחרתי עד עתה מלהשיבו, ואת אשר כתב מעכתה"ק כי הוא שולח אלי סופר אחר לנסותו, אם הוא בקי באומנותו, לא ראיתי את האיש הזה ולא בא אלי. אמנם ראיתי מכתב מאת הסופר הזה כתוב בו, כי הוא עושה מלאכת השינון, ע"י שנוטל שני עצים פשוטים, ועליהם דבק שעוה, ונותן על זה שין של עופרת, ואח"כ מושך על זה עור הבתים, ודוחק ע"ז בהפרעס, עד שנמצא השינון בולטים בעור הבתים, ולדעתי העניי יש לדון בזה הרבה וכו', **ושמתי על לבי לעין בדבר הזה, כי מנהגן של ישראל תורה היא, ובלי ספק לא עשו הסופרים כן מדעת עצמן, כי אם ע"פ התורה אשר יורו להם גדולי הדור, ומצאתי בעז"ה לפרש שהיו דברי חכמים קיימים וכו', ואחרי אשר זכינו לזה, ממילא כדן עושין הסופרים, במה שנותנין העור בין שני שינון, אחת בולטת ואחת שוקעת, ומשום דודאי בליטת השינון בהבית נגמרה ע"י שני השינון, דבאחת לבד לא היו יכולין לעשותה, א"כ ניהו דמעשה השינון השוקעת היה **חק תוכות**, ואינו מועיל להכשיר, אבל כיון דלא היו ג"כ מעשה הפוסל**

וכמ"ש, והוי כלא עשה מעשה כלל, וא"כ מועיל מעשה השינון בולטת מאחורי הבית, דזה היה **חק ירכות** כמבואר בשי"ס גיטין, ומועיל שפיר להכשיר ג"כ מעשה הסופר הזה, בדיבוק שעוה כיון דגם השינון בולטת מועיל לעשות השינון בהבית, ודוק היטב.

וזה לשון התשובה השניה (סימן קטו). **ב"ה יום ה' כ"ב תמוז תרכ"ז לפ"ק לבוב. אל כבוד האי גברא יקירא, אספקלריא המאירה, ידיד ה' וידיד הבריות, תל תלפיות הרב הגאון החסיד המפורסם, ערוגת הבושם, צדיק ועניו, חכמתו תאיר פניו, קדוש ה' מכובד, תפארת ישראל, כקש"ת מוה' יצחק יהודה יחיאל נ"י מכוון שבתו בעיר קאמרנא יע"א. מה נכבד היום בהגלות גלות אלי מכתב קדשו כי מצאו דברי חן בעיניו, ומעכת"ה נשא ונתן בדבר כיאות אליו, ובמקום גדלותו הראה ענותנותו לשאל ממני הלכה למעשה, ומר לא לגמרא ידיד ולא לסברא ידיד צריך, ואשרי הדור שבגדולים שומעים לקטנים, וכבר אמרו חז"ל איזהו חכם וכו', ולאשר מצוותו עלי חובה, לקחתי מועד לעיני בדבריו הקדושים.**

השאלה הראשונה. היא בענין סוכת רבינו הקדוש שהיה עשוי באופן שהשלאק, דהיינו הגג מעל לסכך הכשר, שהיה מיועד להניחו על הסכך בשעת ירידת גשמים, היה עשוי מב' חלקים, שהיו נפתחים מתחילת דפנות הסוכה, כלפי אמצעית הסוכה, באופן שעובי השלאק, היה באמצע הסוכה, בזמן שלא ירד גשמים, והוא פחות מד' טפחים בעובי, ומעשה שהיה שבאותה שנה בליל התקדש חג הסוכות, שלח הגאון רבי **יהושע העשיל פרנקל תאומים** זצ"ל אל רבינו הקדוש לאמר לו, שהסוכה שלו אינו כשרה ע"פ פסק הפנים מאירות בשו"ת שלו (חלק א' או"ח סו"ס סא), שכהשלאק עומד באמצע הסוכה, הרי הוא כסכך פסול באמצע הסוכה, ופוסל כל הסוכה כיון שרחבים יותר מד', ואף שאינם מונחים עתה על רוחבן, אלא על עוביין שהוא פחות מד', והוא סכך פסול ופוסל כל הסוכה ע"י, ושלא לו רבינו הקדוש בחזרה שהסוכה שלו כשירה, והראיה שאברהם אבינו אושפיזא עילאה, היה הלילה הזה אורח אצלו בסוכה, וגם זכיתי ופעלתי אצלו עבור ארבע עקרות, כנודע שבליל ראשון של חג הסוכות, היה עת רצון אצל רבינו הקדוש לפקידת עקרות, אעפ"כ לא נח רבינו הקדוש, ולאחר החג בירר בטוב טעם ודעת שהסוכה כשירה, והדן אינו כמו שפסק בעל הפנים מאירות, והריץ את השאלה אל הגאון רבי **יצחק אהרן**, ואחר שדן ונושא ונותן מסיק להלכה כדעת רבינו הקדוש, וז"ל ומעתה נבוא לענין דינא כי באמת יפלא הדבר על אחרוני זמנינו, שהביאו דברי הפנים מאירות הנ"ל להלכה מבלי חולק, ואיך לא הרגישו כי במג"א (סי' תרל"ב סוף סק"א) מובא להיפך, דאף שהפכן על צידן פסול, מ"מ לא הוי רק כסכך פסול פחות מד', וכן כתב במחצית השקל (סי' תרל"ב) שם בפשיטות, וכו'.

המשך בעמוד הקודם